

Izhaja v Gorici vsak
četrti teden opoldne.
Velja do konca leta
L. 2.
Posamezna številke se
dobivajo v raznih go-
riških trafikah in trgo-
vinah po 15 stot.

GORIŠKA STRAŽA

Narčnina naj se pošilja
na upravnštvo „Gori-
ške Straže“ v Gorici,
ulica Veturini 9, dopisi
pa na urečništvo ravno-
tam. Člasi se računajo v
širini enega stolpca 1
m visokosti za enkrat
50 st., za večkrat po
dogovoru. Rokopisi se
ne vračajo.

Dajte nam šol!

V javni seji deželnega zbora goriškega od 20. avgusta 1870. je stavil takratni deželni poslanec dr. Lavrič in tovariši, dr. Zigon, A. Černe, K. Polaj, dr. Abram, J. Faganelj, M. Doljak in I. Pagliaruzzi obširno interpelacijo na vladu glede otvoritve slovenskih šol in gledé uredbe slovenskega uradovanja v javne urade. V sledečem prinašamo le nekaj odlomkov iz te interpelacije, ki se nanašajo v prvi vrsti na šolsko vprašanje, dasi je tudi zadeva uradnega jezika v današnjih dneh vsaj tako važna kot pred petdesetimi leti.

Interpelacija je izvajala: »Mnogoteri govori, govorjeni v državnem zboru, interpelacije, stavljene v deželnih zborih, v katerih sedijo slovenski poslanci, tudi sklepi teh zborov in raznih političnih društev, konečno soglasni sklepi na ljudskih shodih, na katerih se je zbralo že nad 100.000 Slovencev vseh stanov, dokazujejo do čistega, kako živo hrepeni naš slovenski narod po tem, da se vendar enkrat vpelje slovenski jezik v uradnije Slovencev predpostavljene, in da se začnejo po vseh šolah, nižjih in višjih, predavati vsi predmeti v materinem slovenskem jeziku. In gotovo pravične so te želje ter po vsem opravičene so te terjatve, ti sklepi; kajti, če pogledamo po vsem svetu, ne vidimo nobenega naroda duševno napredovati, če so njegovemu jeziku zaprte uradnije in učilnice. V učilnicah, zlasti v vseučiliščih, se nabere vse, kar so vzvišeni duhovi izmislili in iznašli, in potem prehaja to po raznih potih, gotovo tudi po uradnijah, v javno življenje. Tako postane narod omikan in koristen član človeštva. Narodne take zavode zahteva tudi prava svoboda, čast in dostojanstvo naroda. Če pa gospodari nenaroden jezik v uradnijah in šolah, suženj je tak narod tujemu jeziku, on ostane reven in je zaničevan od vseh.

Pa vse te interpelacije, ti sklepi, te terjatve, vse dokazovanje in celo dotične postavbe niso do zdaj pomagale skoro nič ali prav malo nam Slovencev. (Interpelanti slikajo v sledečem odstavku kričeče jezikovne razmere pri uradih na Slovenskem, ki bijejo v obraz vsaki poštenosti, pravilnosti uradovanja in tudi -- kar je največji škandal -- tudi temeljnemu državnim in drugim zakonom. Potem vsklikajo:

»Ravno tako, če ne še slabše, se nam godi v šolah!«)

Dober vspen v poduku v vseh učilnicah terja, da učitelj temeljito zna materni jezik svojih učencev, in da si posebno v višjih šolah zaupajo učitelji in učenec in se tako podpirajo pri težki nalogi. To zaupanje, ta zdatna podpora, kako ste pa mogoči, če so učitelji tujci in ne razumejo učencev v njih materinem jeziku. Na Slovenskem, posebno pa na Goriškem, imamo takih učiteljev dovolj, zato ni te vzajemnosti v naših šolah. One so v nekakem cizru prave mučilnice naši mladini, ker se mora ona na podlagi slabo znane nemščine učiti latinščine in grščine in vseh drugih znanstev. Kdor ni sam skušal, ne ve, kako težavno je vsako napredovanje pri takih razmerah, vsled katerih prevladuje pri pouku tuj jezik. To je pedagoška blaznost, ki se ne nahaja nikjer po daljnem svetu. In vendar ne neha nesrečni ta zistem kljub vsem prošnjam, in ne neha, čeravno ni zanj nobenega izgovora.

Drugim narodom, so šole najdražji biser, ki ga ne dajo iz rok; naše šole pa niso naše, naša mladina se v njih najmanj nauči narodnega jezika, marveč se v njih potuje. Tako ravnanje v naših javnih zavodih mora žaliti naš narod, in zares je razžaljen do dna srca po vsi pravici, tem več, ker mora toliko plačevati za take napačnosti. Pri vsem tem pa terja vlada od naroda, ki je v svojih interesih oškodovan in v svoji časti razžaljen, navdušenje in žrtve vsake vrste, reči, ki se ne dajo prisiliti, in to terja, predno se je z razžaljenim narodom spravila.

Po pedesetih letih.

Tako so govorili naši prvoboritelji pred pedesetimi leti! Koliko prebriskih resnic je tukaj navedenih, ki jih bivša avstrijska vlada ni hotela slišati. Koliko vstrajnega, doslednega in mučnega dela je bilo treba, da smo si izsilili od stare avstrijske birokracije vsaj nekaj pravic na šolskem polju.

In kako smo danes preskrbljeni mi goriški Slovenci v tem pogledu? Le poglejte oni znameniti, od nikogar podpisani, z velikanskimi črkami natisnjeni, na goriške Slovence naslovljeni razglas, ki je bil decembra lanskega leta nabit po vseh slovenskih krajih zasedenega ozemlja -- tudi v Gorici. -- Kaj nam je vse obetal, in kako krasna zagotovila nam je dal, ravno kar se tiče razvoja slovenskega šolstva na Goriškem. In sedaj, po enem letu zasedenja tega našega ozemlja, kaj imamo mi goriški Slovenci? Nimamo ne občinskih starešinstev, ne krajnih in ne

okrajnih šolskih svetov in tudi ne deželnega zbora in sploh nobene zakonito izvoljene korporacije, kjer bi se naši zastopniki lahko javno oglasili za ljudske pravice. Pač, nekaj imamo! Deželni šolski svet v Trstu, toda, kaj nam pomore, ko pa tam nimamo svojih ljudi, ki bi zastopali naše interese!

Zato pa kličemo gospodom, katerim je danes dana oblast nad nami: »Dajte nam nazaj naše šole, katere smo si tekom 50 let priborili, in katere so torej naše; dajte nam ljudske, nadaljevalne, obrtne, strokovne kmetijske, srednje, in sploh vse naše šole, dajte nam nazaj, ker mi nočemo analfabetov, mi smo narod, ki hoče delati, živeti in napredovati! Brez šole ni nobenega napredka! Kdor ne napreduje, mora nazadovati, a kdor nazaduje, mora polagoma poginiti. A nam se hoče življenja, mi hočemo še živeti, zato pa -- dajte nam šol!

Deželni slavlbeni red.

(Dalje).

Deželni slavlbeni red razlikuje d v e vrsti krajev, kjer naj se uveljavijo bolj ali pa manj stroge gradbene odredbe. Prva obsega večje kraje -- misli se na nekatere naše trge in mesta, v druge pa spadajo večji deli vasi, ki v gradbenem oziru deloma prestrogi odredbi ali ne potrebujejo ali pa bi bile za kmetijske stavbe in med kmetijskim prebivalstvom prestroge. V katero izmed teh vrst naj bi pa spadal posamezen kraj, to bi določil v smislu zakona deželni odbor sporazumno s starešinstvom.

Kakor sem že v uvodu kratko omenil, potrebni so skoraj vsi naši trgi in vasi uravnave. Razumljivo je, da se ta najlažje izvede sedaj po vojni, ko se mora moralno misliti že naprej na zazidavo starih in bodočih novih stavbišč, kakor tudi na položitev in preložitve vodovodnega in kanalizacijskega omrežja.

Ureditev krajev z uravnavnim črtežem bi v normalnih časih šlo seveda zelo počasi, ker se zida nove hiše ali pa jih bistveno popravljajo na deželi le bolj redkokrat, vsled česar je tudi v tem oziru dežela mnogo na slabšem, ker ni dobila stavbenega reda vsaj pred 30imi leti, kakor oa imajo že druge dežele.

Da se enkrat za več desetletij določi smer zgradb, izogne vsakemu nesporazumljenju in samostalnim škodljivim nagnenjem posameznih graditeljev na škodo celokupnosti, mora se sestaviti za vsak kraj uravnalni črtež, katerega se morajo držati občani pri vseh novih in, ako se namerava kako poslopje bistveno predelati, tudi pri vseh starih zgradbah. Isti je podlaga gradbene bodočnosti dežele.

Načela, ki naj vodijo sestavitelje tega črteža bodo vsem brez premišljevanja jasna; v prvi vrsti zdravstvena in načela javne varnosti, v drugi pa tudi estetike. Sestavi ga občina, ki poveri to delo trem osebam občine, ako le mogoče v gradbenem oziru merodajne, ako tudi ne pripadajo starešinstvu. Ako ni nobenega strokovnjaka med občani, pokliče se ga od zunaj, ima pa v komisiji le posvetovalen glas.

Ker je število članov komisije majhno, biti morajo torej neodvisni, vredni zaupanja cele občine in poučeni o vseh posameznih zadevah, saj to delo ni le težko, temveč tudi odgovorno in morebitni pogrški se morda ne bi mogli več popraviti v bližnji bodočnosti.

Pravomočen postane uravnalni črtež kakor kaka druga enaka zadeva po občinskem redu, t. j. potem javne razpoložitve v ogled vsem prizadetim občanom, potem sprejetja od strani starešinstva z upoštevanjem eventualnih pritožb in odobritve od strani deželnega odbora, ki je zadnja upravna instanca in varuh občinskega premoženja ter namestništva kot odločitelja v zdravstvenih in varnostnih zadevah cele dežele.

Potrjen uravnalni črtež mora biti vedno vsakemu v županskem uradu na razpolago, da se vsakdo že poprej lahko pouči, kaj isti zahteva in se drži teh zahtev že pri sestavi načrtov. Ko je uravnalni črtež odobren, je dolžnost vsakega občinarja, da se ga drži brez vsekega pridržka in vsaka eventualna in umestna sprememba črteža bi bila mogoča le po pravomočnem postopku, ki sem ga navedel za prvotni črtež. Za vsako novo zgradbo ali bistveno spremembo in popravilo zgradb da županstvo v smislu črteža natančna navodila, kar zadeva oddaljenosti in lege stavb od javnih prostorov, kakor tudi višino pritličja stavbe z ozirom na obstoječo ali nameravano višino trgov, cest in drugih javnih prostorov.

Po tem uravnavnem načrtu bi morale biti primerno neoviranemu prometu glavne ceste kraja najmanj 12 m, a stranske 8 m široke. Stranske ulice manjšega prometa in one, ki ležijo na skrajnih koncih krajev naj bi bile vsaj 6 m široke. Nasadi vsake vrste (drevede) ne štejejo v to širino, razun tega pa morajo biti od hiš oddaljeni vsaj 4 m.

Odvisna od razmer kraja je uravnava novih ulic, ki naj ležijo, ako je le mogoče v taki smeri, da stavbe na obeh straneh dobijo kolikor mogoče dovolj in enakomerno solnca t. j. od severne proti južni, radi česar naj pa bi bile kolikor mogoče kratke, da se veter razprši.

Isto uradno postopanje je potrebno tudi za delitev večjih zemljišč na manjše kose, ki se jih namerava uporabiti za stavbišča v okvirju uravnavnega črteža. Ker bode v slovenskem delu dežele v bližnji bodočnosti malo takih slučajev, preidemo navedbo tega postopanja. Ko bode zakon pravomočen, pouči se lahko pri župnstvu prizadeti od slučaja do slučaja.

Navodilo za vse slučaje naj bode občanom, da je uravnani črtež pred zgradbo urejen in oblastveno odobren, bodisi da gre za nova ali stara poslopja, zgradbe in slučaju požara, posutih krajev in onih, ki se nameravajo na novo zgraditi, da vsak lahko dobi pred sestavo načrta za zgradbo zadostna pojasnila in tudi zastopniki občine zgradbo lahko nadzorujejo, ali se strinja zgradba s črtežem in v korist občine preprečijo eventualno šamolastno prekoračenje pravic celokupnosti.

Zdramimo se!

V nekem našem razmotrivanju o naših gospodarskih prilikah smo bili podali nekaj statističnih podatkov glede stanja naše živinoreje v l. 1910, t. j. ob času zadnjega gospodarskega štetja.

Iz teh podatkov je bilo razvidno, da je bila uporaba konj v naši deželi malenkostna in da sta bila tedaj najbolj razvita govedoreja in prešičjereja. Kozje in ovce so prihajale v poštev samo na Bovškem, kjer zahteva strmoča oorskih pobočij samo pašo drobnice. Kozjereja je bila v zadnji dobi vsled enostranske prepovedi iz gozdnotehničnih ozirov zelo nazadovala v veliko škodo Bovčanov, katerim se ni nudi namesto kozjereje noben gospodarski nadomestek. Odtod stalno naraščanje začasnega odhajanja v svet naših Bovčanov za drugovrstnim zaslužkom.

Važnost govedoreje so spoznali svoj čas vsi poklicani javni krogi. Zato se je v tem vprašanju veliko razpravljalo, sklepalo državne in deželne zakone, ki so imeli namen pospeševati do skrajnosti govedorejo in nje sorodne panoge. Spominjamo se zakona o ureditvi govedorejskih pasem za posamezne dele goriške dežele, obveznega zavarovanja živine potom eždelnih zavarovalnic; spominjamo se ureditve bikorejskih postaj in postaj za skok, nagrad in podpor za živinorejo in prešičjerejo, za uzorne hleve in gnojšča, za izboljševanje travnikov, podpor za zgradbo vodovodnih naprav, planinskih hlevov, izboljšanje planin, živinorejskih, planšarskih, mlekarških in sirarskih zadrug. Povsod je vrelo življenje, povsod se je stremilo za napredkom in izboljšanjem gospodarskih razmer. Število živine je naraščalo, živina je bila vedno bolj čiste pasme, množile so se mlekarne in sirarne, izboljševale so se planine, množili so se dohodki cele dežele, osobito pa gorskega dela, ki je poklican za gojitev živinoreje. Tudi semkaj je vojska posegla s svojo kruto roko in vničila domala vse. Živina je v gotovih pasovih dežele izginila, drugod se je njeno število znatno skrčilo. Mlekarne in sirarne spe, bodisi da so zadržne stavbe in mlekarško orodje vničeno, bodisi da ne morejo vsled pomanjkanja mlečne živine začeti zopet poslovati. Kar vidiš živine po gotovih delih dežele, ni ne za rejo, ne za rabo, včasih še za mesarja ne. Nikjer ne slišiš govoriti o obnovitvi živinoreje, o pospeševanju iste, o pospeševanju mlekarstva, planšarstva itd. Misliš, da hodiš po začaranem svetu, kjer ni več potreb, kjer ne kliče vsak košček zemlje: pomagaj mi, da zopet obrodim! Kjer se ne oglašajo sto in sto gospodarskih panog: kako naj stopamo v življenje, kako naj vršimo svoje naloge, če nas nihče ne vzbudi k življenju, nam ne opomore k oživljanju?

In vendar bo treba misliti tudi na to. Kako naj kmet vrši svojo socialno nalogo, kako naj proizvaja živila, če se mu ne pomaga, da zopet vrši svoje delo z vsemi pripomočki, kakor nekdanj? Če ne pride do svojih domov, do svoje živine, do gospodarskega orodja, samena, trt in sadik, do svojih združnih organizacij razne vrste, pred vsem živinorejskih, planšarskih, mlekarških in sirarskih zadrug? Če se mu planine, katere je vojska požigovala, ne pripravijo vsaj v prejšnji stan z vsemi potrebnimi hlevi, vodovodnimi napravami itd? V tem vprašanju ne tiči sa-

mo vprašanje o donosnosti kmečkih gospodarstev, marveč tudi vprašanje o ohranitvi kmečkega stanu in njeogve važne vloge za prehranjevanje prebivalstva!

Našo deželo je pač Bog tako ustvaril, da je vsakemu posameznemu nje delu določil gotovo gospodarsko smer, ki odgovarja falnim prilikam. Dolinca je Bog napotil k pridelovanju krompirja, sirka in zelenjadi, Vipavcu in Bricu je dal na razpolago trto in sadno drevje, Gorjanu pa sočne pašnike in planine, koder se pase lepa živina in drobnica. Talnim razmeram primerno se udeležujejo važnejše panoge našega kmetijstva, iz katerih črpaj naš kmet dohodke za svoje preživljanje in za prehrano nekmetovalcev. Pa če je primoran kmetovalec v nižinah in dolinah naše dežele klicati, da naj se mu pride na pomoč v njegovem sedanjem obupnem položaju, je ravnotako primoran vzdigniti svoj glas hribovec, ker ga je tepla in oškodovala ista vojska, ista nadloga, kakor sorčjaka v nižjih legah naše dežele.

Bili so časi, ko se je mislilo v gotovih poklicanih krogih, na obnovo kmetijstva. Upoštevali so se razmere, predpisovala zdravila. Ta so bila dvojna: mala in velika sredstva. Mala sredstva naj bi pomagala v najhujši bedi: nekoliko živine iz vseh vetrov nagnane, nekoliko gospodarskega orodja, najpriprostejša streha za ljudi in živino. Velika sredstva, širokopotezne in globoko zasnovane gospodarske akcije naj bi prišla pozneje na vrsto. Niso prišla. Naša gospodarstva pa so ostala čista, ker je burja temeljito pomela. Danes si pomaga vsakdo, kakor bolje ve in zna. Če ima kaj prihrankov si omisli kravico, če ima manj, kozo, če nima nič, gleda v nebo in pričakuje, kedaj utrne zvezda, prorokovalka boljših dni.

Toda roke križem ne gre držati. Čas hiti in z njim naša najboljša leta. Naša deca derašča in pričakuje dedščine, ki jo naj zapustimo. Ali naj pustimo mladino neizkušeni močem, da se ubijajo z neurejenimi gospodarskimi razmerami? Ali pa ni dolžnost nas izkušeni mož, ki dobro vemo, kaj smo imeli, kaj vse pričakovali, da uredimo zlo, katerega je vojska priresla? Kakor niso klonili duhom ob takih prilikah naši dedi, tako ne smemo kloniti tudi mi. Zavedati se moramo jasne svoje naloge, zavedati se svojih državljanskih pravic. Ena izmed teh je, da se nam popravijo rane, katere nam je brez naše krivde zasekala vojska. Skupnost je grešila, skupnost je dolžna popraviti. Danes se delijo podpore pod različni naslovi. Podpore imajo svojo dobro, pa tudi svojo slabo stran. Slaba stran je, da izgledajo kot miloščine, ki jih skupnost daja revežu. Miloščine je potreben in vreden revež, ki nič nima, pa ne more živeti brez usmiljenja dobrih ljudi. Kmetovalec, trgovec, obrtnik pa hočejo izvrševati svoje delo, ki je potrebno za vse prebivalstvo, zato ne prašajo podpor, marveč smotrenega delovanja za obnovo gospodarstev. Razmer, ki naj jim omogoči delati zase in za splošnost tako, kakor so delali, predno je vojna vihrala preko dežele. Toda ali se vsi zavedajo tega? Ali se ti ne zdi, da greš po začaranem svetu, kjer je vse zasnulo kakor kralj Matjaž v bajki? Spanje, letargija povsod! Uradi spe, pisarne spe, trgovine in obrti spe, in žal tudi naše kmečko ljudstvo in njegove gospodarske organizacije. Vrzimo spanje od sebe, vzbudimo se k novemu življenju, pričnimo delati živahno kakor pred vojno, zahtevati razumevanje in podpiranje naših stremeljenj in teženj, našega gospodarskega preporoda.

Poglejmo nazaj v preteklost, kajti ona nam kaže, kaj smo imeli, kako smo delali in gibal, kako dossegali svoje gospodarske svrhe. Preteklost nam je učiteljica za bodočnost, pomočnica ne več. Zato ne ustavljajmo preveč svojega pogleda v preteklost, marveč upirajmo ga v bodočnost: tam vidimo svoj gospodarski razvoj, svoje težnje, uspeh svojega truda, uresničenje svojih želja. Toda potrbno nam je upreti svoj pogled tudi v sedanost: in tu vidimo našo revščino, našo onemoglost. Ne preiskujmo kdo jo je zakrivil, marveč iz nje se učimo, da potrebujemo vsestranske pomoči; učimo se, da je skupnost dolžna popraviti škodo, ki jih je skupnost zakrivila. Zavedajmo se, da kdor trka, temu se odpre. Zavedajmo se, da morajo trkati vsi: posamezniki, skupine, županstva, zadrage in interesni zastopi. En klic naj preveva edželo: Dovolj je spanja, gospodarske letargije! Začne naj se enkrat resno in smotreno misliti na odškodovanje po vojski prizadetih, na obnovo kmetijstva, obrti in trgovine. Najprej vsem stanovom pomoč, da zopet prično s svojim rednim delom, potem ne izostane tudi splošni blagobit in blagostanje!

Resen opomin.

Našim starišem! Vojna vihra je dovršila svoje grozote. Ko se oziramo po vzljubljenem ozemlju naše solnčne Goriške, obupujemo nad njeno bodočnostjo! Koliko prezgodnjih smrti, skrbnih družinskih vzdrževalcev objokujemo med našim dragim rodalom! Koliko vzornih mater je ugrabilo bedno begunstvo našim dragim otrokom! Koliko porušeni, prej tako vroče ljubljeni domovi, ima naš izmučeni trpin - Goričan, ki je moral pretrpeti vse gorje krute vojne in mora nositi zdaj vse njene žalostne posledice. Ostali smo praznih rok, nagi in cropani, revni in bedni, strti in poteptani na domači, sveti zemlji, katero moramo s svojimi žuljavimi rokami, s potnimi sragami, in z razsodnimi premišljevanji zopet preobrniti v sveto domačo, vroče ljubljeno zemljo. Kdo naj izvrši ta velikiški preobrat na njej? Naša mladina -- naša deca, ker mi smo pretrudni, preizčrpani, in edino naše bogastvo, naš dragocen zaklad, so danes naši ljubljeni otroci. Šola nam mora

ta dragoceni zaklad oborožiti z uma svitlim mečem, mora ta edini naš žarek boljše bodočnosti spremeniti v močno, žarko solnce, ki s svojo svetlobo in gorkoto, z umnim delom in vročo ljubeznijo, preobrazi rodno zemljo v nekdanjo slavo in moč, dovede do prejšnje rodovitnosti in plemenite darežljivosti. Šola, moralna vzgoja in po njej prebujena mladina, sta tako močna, da bo po njih zagotovljena boljša bodočnost naši rodni zemlji. Moč vzgoje in šole nam je ustvarjala prej naše velike može, in ravno ta sila nam zopet vstvari stare narodne delavce na kmetiji, v obrtniji, pri kupčiji, v rokodelstvu, v uradih in javnih službah. Zato pa, stariši, dvignite glave, ne obupajte, naša mladina, naša prihodnost! Pošiljajte svojo dečo v šolo, ker gotovo dejstvo je, da je v sedanjih razburkar h dneh edina rešitev iz teh nemoralnih življenjskih razmer samo šola in v njej pomnoženo kulturno delo. Ruski vjetniki, ki so se iz Sibiri je vrnili domov, pravijo: »Najlepše trenutke - solze hrepenenja v očeh - smo imeli, ko smo se iz puste in mrzle Sibiri je razgovarjali z ljubljanim očetom, s preljubo mamo, z drago ženko, a najmilejši nam je bil pogovor z našimi nad vse ljubljenimi otročiči! Ali hočete, da boste mogli o svojih otrocih tako govoriti tudi vi? Stariši, če svoje otroke res nad vse ljubite, tedaj pošljite jih redno vsak dan v šolo, da se nauče z vami sibirskega razgovora -- čitanja in pisanja pisem, pa tudi domačega umnega gospodarstva navadnega računstva in realnih predmetov, verskega nauka in čednostnega življenja. Pošiljajte otroke v šolo, ker ako zgubimo še ta naš zaklad, bo zgubljeno vse: naš dom, naša rodna zemlja, naš rod in naša prihodnost! Zato vam kličemo mi narodni učitelji sedaj ob težki a važni uri: »Ljubi očetje in ljube matere! Pošiljajte svoje otroke redno v šolo - le tako bo rešena in zagotovljena naša prihodnost. Rešena deca -- rešena rodna zemlja! Zato pa: šola, šola in šola!«

Učiteljsko društvo za goriški okraj na svojem zborovanju v Gorici, dne 6. novembra 1919.

Predsednik.

Politični pregled.

Kakor vse kaže, bo mirovna konferenca v Parizu v kratkem razpuščena. Na njeno mesto bodo prišle razne konference poslanikov in diplomatov, ki se bodo pečale z rešitvijo najvažnejših in še nerešenih vprašanj, kakor rusko, turško in jadransko vprašanje. Nenadna izprememba v ruskem vojaškem položaju, ki nudi vsaj nekaj možnosti zapetnega povratka rednih razmer v prejšnjem ruskem carstvu, je očitno povzročila izpremembo v zaveznikih načrtih glede uravnave gori imenovanih vprašanj. Oni ogromni ruski organizem, o katerem je vsakdo mislil, da je za par desetletij uničen in v vedno večjem razsulu, se je pričel gibati, zbirati svoje moči in izpoodeje pozabljivosti vstaja zopet nov, pomlajen orjak -- prebujena Rusija. Mirovna konferenca je sedaj prišla do prepričanja, da ni mogoče uveljaviti nobene trajne uravnave turškega in drugih važnih vprašanj, ki bi ne jemala v poštev aspiracij in upliva Rusije. Mirovna konferenca v tej ali drugi obliki in Zveza narodov tavata v temi, in kdo ve, ali ne prihaja luč iz Vzhoda.

Smelo trdimo, da se reško in jadransko vprašanje sploh z D'Annunzijevim vpadom v Zader bliža svoji rešitvi. Prej tako oboževani D'Annunzio je prišel tako daleč, da ga sedaj smatra cela Italija za nerazsodnega človeka, ki tira državo v anarhijo in propast. Zavezniki so radi zasedbe Zadra od strani pesnikovih privrženecv jako hudi in namigujejo Italiji, naj posreduje takoj z vojaško silo, ker bi bile drugače posledice nepregledne. A to je za Italijo kočljiva stvar: admiral Millo, ki poveljuje v dalmatinskih vodah, je sprejel slavnostno D'Annunzija pri njeoovem pohodu v Zader in mu je obljubil, da se ne umakne na noben način iz onega dela Dalmacije, ki ga je londonski pakt prisodil Italiji. Na drugi strani je pa bila že oficijelno sklenjena stvar, da se Italija odreče celi Dalmaciji izvzemši par malim otokom. Težavno vprašanje je tudi, kako stališče bo zavzelo ono vojaštvo, ki stoji na strani D'Annunzija.

Radi teh dogodkov je bilo stališče ministra zunanjih zadev tako otežkočeno, da je moral odstopiti. Kako pa naj bi Titttoni branil na mirovni konferenci interese Italije, ako mu vsak pustolovec prekriza račune in se ne ve, kaj se zna še od danes do jutri dogoditi.

Izid italijanskih volitev je presenetil vsakogar. Od 508 poslancev, ki jih šteje italijanska poslanska zbornica, pripada 160 poslancev socialnim demokratom in 100 ljudski stranki; ti dve stranki imate torej absolutno večino v italijanskem parlamentu. Izginili so s površja oni glasoviti kričači, ki so bodrili Italijane na novo vojno in na prelom z zavezniki; poražene so militaristične in imperijalistične stranke. Kaj bo iz tega sledilo, se še ne da dognati, a na vsak način bo morala vlada nastopati na drug način kot dosedaj in kreniti na nova pota. Smer nove vlade bo sledeča: vsled vojne obubožana Italija se mora v notranjosti okrečiti z radikalnim preustrojem vsega političnega in gospodarskega življenja, na zunaj mora živeti Italija v dobrih odnosih s sosedi in opustiti se mora vsaka imperijalistična smer italjske zunanje politike. Z ozirom na dejstvo, da prevladuje v italijanski socialistični stranki boljševidna smer, niso izključena presenečenja. Že sedaj svarijo smerni italijanski politiki zmagovalce-socialiste, naj ne k-er nejo na pota ruskega boljševidizma in revolucije. Težko je prorokovati, v kako smer bo krenil socialistični blok v parlamentu, ki je dosedaj grozil z revo-

lucijo, kakor hitro pride do prave moči. Vodstvo socialistične stranke je sicer sedaj v boljševidni rokahi, ali navzlic temu ni izključeno, da bo prevladovala v parlamentarni skupini zmerna smer, ki bo v zvezi z ljudsko stranko reševala važna gospodarska vprašanja, tičoča se širokih ljudskih mas.

Kakor smo poročali v zadnji številki, so na Francoskem doživeli socialisti hud poraz. Vodja francoskih socialistov, Jean Longuet pa pravi, da je bil ta poraz le navidezen in da so pridobili socialisti od zadnjih volitev iz l. 1914 nč manj kot en milijon glasov. V Parizu so si socialisti priborili z 265 tisoči glasov le edet mandatov, medtem ko jih šteje imperijalistični blok 36 s 380 tisoči volilcev. Longuet našteva še druge slučaje in pravi, da se ni še nikdar zgodila tako umazana potvorba splošne volilne pravice.

V Jugoslaviji so se vršile zadnje dni važne seje ministrskega sveta pod predsedstvom regenta Aleksandra. Sklenilo se je, odpustiti drugi poziv narodne vojske, sezidati v Zemunu velik invalidni dom, odobrilo se je podpore za povrnitev Jugoslovancv, ki bivajo v tujini, sprejelo se je na znanje velikodušno amerikskega ponudbo, da se z zapuščinskim sklodom amerikskega milijarderja Carnegie sezida veliko znanstveno akademijo v Belgradu.

Regent Aleksander je podpredsedniku dr. Žerjavu poveril sestavo nove vlade v Sloveniji. Kakor čujemo, je dr. Žerjav pri tem naletel na velike težkoče.

Lloyd George je predlagal v angleški zbornici, naj se za vpostavitve trgovskih zvez z Jugoslavijo in Čehoslovasko dovoli kredit 26 milijonov funtov šterlingov; predlog je zbornica enoglasno sprejela.

Najvažnejša angleška paroplovna družba »Cunard Line« je na zadnjem občnem zboru sprejela sledečo resolucijo: 1.) Teritorijalna rešitev, ki jo je predlagal predsednik Wilson, tvori edini mogoč kompromis med Italijani in Jugoslavijo in se mora vrhovni svet držati tega predloga na vsak način; 2.) Reka je jedina luka Jugoslavije in ozemlja ob Donavi in naj se iz reškega ozemlja v najslabšem slučaju stvari prosto državo pod pokroviteljstvom Zveze narodov.«

Dopisi.

Slap pri Vipavi. (R a z n o.) Vinska kapljica je letos dobra. Vinski trgovci trdijo, da je prva za dornberško, katera je leots na prvem mestu. Cesta, katero delajo sem od vipavske ceste in ki bo prav velikomestna, bo kmalu končana. Na prošnjo tukajšnjega gerentstva jo delajo okupacijske oblasti z domačimi ljudmi. -- Že čez leto dni smo imeli tukaj skoro vedno po tri do štiri sto italijanskih vojakov. Bila je naša vas nekaka garnizija. Sedaj smo brez vsake posadke. Kako dolgo, ne vemo. Naša slovenska šola nosi laški napis, kdaj neki se bo zopet nadomestil s slovenskim! -- Dne 22. novembra se je poročil gospod Kacin, staveni risar z gospodično Lavrenčič, učiteljico v Lozicah. Na mnogaja leta! -- Za prihodnje leto se nas bo tudi tukaj v večjem številu naračilo na »Goriško Stražo«.

Iz Šempolaja smo prejeli dopis, iz katerega posnemamo, da je dosedanji gerent g. I. Lupinc odstavljn in je komisarjat v Sežani imenoval občinskim gerentom g. a Ivana Legišo, od katerega se cela občina nadeja, da bo znal upoštevati razmere časa in da bo vodil občinske posle s spretnostjo, ki je njemu priročena.

Hrvaškemu učiteljstvu Istre. »Ker se je ekavščina uvedla že v velik del hrvaških časopisov (da niti ne govorimo o srbskih in slovenskih časnikih, ki že od nekdaj pišejo v ekavskem narečju), mislimo, da moremo tudi mi, hrvaški učitelji Istre, uvesti ekavsko narečje v naše šole. Zato pozivljamo tem potom celokupno hrvaško učiteljstvo v Istri, naj uvede v šolah ekavsko narečje v govoru in pisavi. Važnosti tega koraka ne smemo podcenjevati. Ekavščina je narečje, v katerem govori večina jugoslovanskega naroda; v njem govoré vsi Srbi, velik del Hrvatov in vsi Slovenci. Za šolo ima razum tega ekavsko narečje še to važnost, da ga otroci veliko lažje razumejo in se mu hitreje priučé kakor pa ijekavskemu narečju. A slednjič s splošnim uvedenjem ekavskega narečja v privatno življenje in v šolo učvrstujemo edinstvo našega naroda. Torej, tovariši, na delo!« -- Odbor za pospeševanje učiteljskih interesov za Istro -- v Pazinu.

(Opomba ured. Mi Slovenci pišemo n. pr. vera, venec, Hrvatje pa pišejo: vjera, vjenac. To je razlika med ekavščino in ijekavščino. Hrvatje želé, da bi pisali vsi Slovenci, Hrvatje in Srbi eno narečje, in si-

Domače vesti.

Županska Zveza in goriški komisarjat. Županska zveza je sicala redni občni zbor na dan 27. t. m. V zadnji številki našega lista smo pozvali vse župane, naj se udeležijo občnega zbora v polnem številu, ker gre za gospodarske zadeve, ki so velike važnosti za blagor naše dežele. Dotično notico nam je cenzura črtala s pripombo, da županska zveza ni priznana, in da se občni zbor na poldagi zakona prepušča. Isti dan je predsedstvo Zveze dobilo dopis od tukajšnjega komisarjata v katerem se opozarja Zvezo, naj preneha takoj z vsakim delovanjem, ker ni zahtevala priznanja od strani italijanskih oblasti in se prepoveduje občni zbor na podlagi zakona iz l. 1867 (!) Zveza je nato poslala brzoglavna protesta v Rim in Trst, v katerih se odločno protestira proti takemu postopanju. Generalni civilni komisar

eksc. Ciuffeli je sprejel včeraj deputacijo naših županov; o izidu te avdijence bomo poročali v listu prihodnjici.

Odkrita in pravična beseda. »Lavoratore« z dne 23. t. m. je prinesel zanimiv členek o razmerju med Slovani in Italijani pod sedanjo vlado. Med drugim piše dobesedno: »Tukaj živé narodnosti slovanske in narodnosti italijanske. Etnim in drugim je treba dati, kar jim pritiče, brez državnih ozirov, da se vendar enkrat naredi konec obžalovanja vrednem zistemu ki smatra narodnosti ob mejah kakor strategična sredstva.

Treba se je prepričati, da narodi nikakor ne obstojajo na ljubo meščanskim slojem in svojim državam. Kdor se kakega naroda boji, ali kdor se boji dati temu narodu vse pravice, kakor jih imajo drugi državljani, in se boji njegovega eventualnega gospodarskega in duševnega napredka, ta stori boljše, da ne zasede tistega ozemlja, kjer ta narod prebiva. -- Drugače naj mu pa da, kar mu pritiče. Tista nacionalna politika, ki stremi za tem, da dá narodu, kar je premalo, da bi mogel živeti, in preveč da bi umrl, je že falirala v Avstriji. Gospodje nacionalisti naj gledajo, da bodo narode smatrali kakor živeče enote, katerih moralna in socijalna vrednost je nad vsemi politično-socijalnimi funkcijami kake države, in naj dajo narodom to, kar jim pritiče.

Če je res, da obstoja država s svojimi potrebami, potem ni tudi nič manj res, da obstojajo tudi narodi s svojimi potrebami, s svojimi pravicami in svojimi težnjami. Če se bo hotelo urediti razmere med državo in Slovani Julijske Benečije samo z ozirom na državne potrebe, potem se teh razmer ne bo nikdar uredilo na tak način, ki bi zadovoljil Slovane, in se bo nujno vstvarilo oni irendentizem, ki mora žrasti kakor usodna in logična posledica zatiranja do tličnega naroda. Te razmere naj se uredé z bolj modernega, bolj, socijalnega in človeškega stališča, s tem, da se vzamejo v poštev gospodarske in kulturne zadeve Slovanov samih, kakor sploh vse te zadeve vseh drugih narodnosti.

Gospodom pri »Lavoratore« smo prav hvaležni za te odkrite besede, naj bi le našle tudi opdrta ušesa in dobrovoljna srca!

Koledar za prestopno leto 1920. je izšel. V soboto se bo pričelo z razpošiljanjem. Kakor že naznanjeno, se odpošljejo knjige najprej onim poverjenikom, ki so denar za Koledar že poslali. Potem pridejo na vrsto oni poverjeniki, ki niso še poslali naročnine. -- Gg. poverjenike prosimo, naj si pri pošiljlatvi zneska že doma odbijejo določeno provizijo za trud, katerega so imeli z nabiranjem naročnikov. Tako prihranijo upravi mnogo pisarije in dela. Gg. poverjenike, ki še niso poslali naročnine, prosimo nujno, da jo zagotovo pošljejo do 20. decembra t. l., ker uprava tiskarne mora do tega časa skleniti račune in plačati vse stroške.

Obenem naznanjamo, da je cela naklada Koledarja že oddana in da na nova naročila se ne moremo več ozirati. Pač pa smo pripravljeni prirediti drugi natis, če bi se oglasilo še nekaj tisoč naročnikov. Gg. poverjeniki nam morajo v tem slučaju naznaniti število novih naročnikov vsaj do 15. decembra. Drugi natis bi izšel za novo leto.

»Narodna Tiskarna« v Gorici.

Ciganska zalega. Zadnji čas opažamo v našem mestu veliko število cigánov, ki povsod po ulicah in hišah nadlegujejo ljudi. Zelo veliko jih je, mladih punic in starih babur, umazanih otrok in cvetreljih mož, ki vzbujajo sum in strah za varstvo imetja. Ali misli javna oblast pustiti, da se bo ta rod svobodno gibal po mestu in deželi, nadlegoval ljudi in ogrožal njegovo imetje? Za to je že treba, da povzdignemo svoj glas, da se nas čim prej oprusti te nadloge.

Lov na ptiče. Omenili smo že, da zdaj naše ptiče kar na debelo lovijo in pobijajo. Vprašamo predstojne oblasti ne samo, ali je po sedanjih postavah dovoljeno prosto loviti ptiče, ampak tudi, ali je to koristno z narodno gospodarskega stališča. Ali pa morebiti stavkajo zdaj ptiči, da ne jedo več gosenic po drevesih, ali pa se sme prosto pobijati ptiče, zato ker ni več dreves!

Naši interniranci. Na naše uredništvo prihajajo vsak dan prošnje, naj posredujemo na kak način, da se naše internirance in vojne ujetnike iz naše dežele pošlje čimprej domov. Obvestili smo o vseh slučajih g. dr. Wilfana v Trstu, ki je nedavno uspešno posredoval pri generalnem civilnem komisarju Ciuffelliju, kateri je predsedniku našega političnega društva obljubil, da bo storil vse potrebne korake, da se pošlje naše ljudi iz internacije domov. Razun tega smo naprosili deputacijo naših županov, ki je bila včeraj v avdijenci pri guvernerju, naj tozadevno tudi posreduje in nadejamo se, da bodo naši trpini v tujini v kratkem zopet v krogu svojih domačih.

Begunci se vračajo. Za stotinami onih, ki so nas vsled novih razmer zapustili, prihajajo drugi, posamezni ali v skupinah, iz vseh krajev zopet domov. Tužnim srcem jih sprejemamo ali prepričani smo, da bo po vseh nevihtah zadnjih let zasijalo tudi nam -- solnce.

Naš križev pot. Žena iz Kojškega je hotela dobiti pojasnila od nekega tukajšnjega urada. Ker ni zmogla italijanščine, je prišla z njo znanka, ki naj bi tolmačila pogovor med njo in dotičnim uradnikom. Ta jo osorno zavrne z besedami: »Tu nam ni treba tolmačev. Ko se nauči italijanski jezik, naj pride zopet k meni, prej ne!«

Smrtna nezogda. V nedeljo ponoči sta se vračala 26-letni Rafael Muravec in njegov prijatelj iz Podgore v Gorico. Ko sta prišla do brvi, ki vodi iz Stračic v mesto sta po napačni poti namesto k brvi zašla h tovarniškimi grabljami, katere so vzdane v soškem kanalu. Nesreča je hotela, da sta vsled teme padla oba v globoko vodo, v kateri je Muravec utopil in se je komaj posrečilo rešiti njegovega prijatelja.

Regulacija vatute. Izvedeli smo iz zanesljivega vira, da se bo vendarle rešilo v kratkem vprašanje definitivne izmenjave kron v lire. V rimskih vladnih krogih se zatrjuje, da se bo izplačevalo na izmenjane svote v kronah še dvajset odstotkov.

Izgubljeni bankovec. Ivan Kopatin iz Št. Vida pri Vipavi je zgubil dne 21. t. m. med 7. in 8. uro zvečer na poti od Rašela čez Travnik in Korzo do južne postaje 1 bankovec od 500 lir. Najditelj se naproša, naj odda bankovec proti primerni nagradi v naročnici Volpis.

Obvestilo. Na dan 23. novembra t. l. sklicani občni zbor »Goriške ljudske posojilnice« v Gorici se ni mogel vršiti zaradi nepričakovano nastalih zaprek. Zato se bo vršil občni zbor dne 7. decembra t. l. Več o tem pove oglas na zadnji strani.

Učiteljsko društvo za goriški okraj bo zborovalo v četrtek 4. decembra t. l. ob 10h predpoldne v Gorici pri treh kronah. Razpravljalo se bo o vporabi novih beril in o poučevanju italijanščine.

Izkaz avstro-ogrške banke. Nemško - avstrijski državni urad za finance poroča, da je avstro-ogrška banka natisnila in dala v promet do 23. oktobra »samo« 48 milijard bankovcev. Po našem mnenju odpadajo od te ogromne svote: na Češkoslovaško 12 milijard, Nemško Avstrijo 10, Jugoslavijo 9, Poljsko 7, Ogrsko 8 in na Italijo 2 milijardi.

Zanimivosti.

Samo dve minuti. Angleški kralj je bil dal na svoj narod razglas, v katerem pozivlja vse podanike angleške države, naj v spomin prve obletnice, odkar se je sklenilo premirje, t. j. 11. t. m. ob 11 uri dopoldne, ustavijo v celi državi vsako delo, vsako zabavo, vsak promet, in sicer za dve minuti časa. V teh dveh minutah naj bi se vsi dolčé in s hvaležnostjo spomnili tistih Angležev, svojih rojakov, ki so padli za domovino in storili konec vojni z zmago pravice in svobode. V celem angleškem kraljestvu je bil kraljev razglas sprejet z največjo simpatijo, in dvehminutna proslava mrtvih je uspela nad vse pričakovanje.

V Londonu je prebivalstvo že pred enajsto uro nehala sprehajati se po ulicah in se samoobsebi razvrstilo v dolge ogste vrset ob uličnih straneh. V središču mesta je stalo ljudstvo tako na gostem, da je bil vsak promet onemogočen. Točno ob 11 uri so zagrmeli topovi in hkrati so se vsi odkrili, na ulicah, po hišah, v tovarnah, v delavnicah, na postajah, ob vseh železničnih progah; prestal je vsak promet, vsako delo, ustavljeni so bili tramvaji, vlaki, tovarne, vse je kakor zamrlo za dve minuti.

Samo za par minut je prestalo delo in zavladala tihota, toda slovesnost in velikost teh trenutkov je bila takšna, da je zlomila vsakogar. Solze so zablestele v stotisočih očeh, moške so jokali očitno, drugi zopet ihteli na tihem, a nikogar ni bilo, ki bi bil skulila in točno 494 gramov. Glava je kakor drobno jajce to tihoto pretrgalo šumenje ljudstva in dela, ki je zopet zavladalo povsod z vsem svojim velikomestnim ropotom.

Tudi v vseh drugih mestih in vaseh angleške države so natančno ob določeni uri proslavili spomin padlih Angležev, in tako je našla država v proslavi svojih padlih junakov novo vez medsebojnega bratstva.

Palček. V švicarski vasi Höchst se je rodilo dete, ki je po svoji velikosti, oziroma po svoji maličnosti, zbudilo splošno pozornost. Dete ne tehtá niti pol kila, i točno 494 gramov. Glava je kakor drobno jabolko, a njegovi udje niso debelejši kakor prsti odraslega človeka. Ta mali palček je pa gibčen in ima veselje do življenja, in če se bo tako razvijal tudi na duhu, bo enkrat lahko še -- velik mož!

Kako se dandanes dela denar. O tem piše »Arbeiter Zeitung«: Neki češki trgovec je vložil pri banki v Pragi 200.000 čeških kron (1 češka krona velja 3 nemško-avstrijske). Pripeljal se je na Dunaj, kjer je prodal svoj praški ček za 600.000 K. S tem zneskom je kupil na Dunaju dragocenosti, prinesel jih je v Prago in dobil tam zanje 400.000 čeških kron. To svoto je zopet deponiral pri praški banki, šel je zopet na Dunaj in dobil je tam za ta ček 1.200.000 K. S to svoto je zopet kupil dragocenosti, odprodal je zopet v Prago in prodal tam vse za 900.000 K. Nato je ta denar zamenjal za nemško-avstrijski, dobil zanj 2.700.000 K in kupil na Dunaju dve veliki hiši. Tako se dandanes dela denar. Ni čuda, da so ljudske mase ozlovoljene.

Vprašanja in odgovori.

R. K. v Dolenjem Cerovem. Ako so Vam Italijani 1. 1915 podrli hišo, da so postavili in krili svoje oblegovalne topove -- ta ali sličen vzrok morate navesti -- spada Vaš slučaj med vojne rekvizicije. Obrnite se nemudoma na rekvizicijski urad v Gorici, Via Alfieri 2 (poleg starega pokopališča), s prošnjo, ki naj

bo podpisana od vseh prič in zahtevajte, naj se Vam ceni in izplača povzročeno škodo.

M. B. -- Sužid. Poskrbeli bomo v Vašem in vseh drugih slučajih internacij, da se naši ljudje vnrejo čimprej v domovino.

A. G. -- Gorica. Svetujemo Vam in vsem ostalim, da ne plačate zapadlih obrokov pri penzijskem fondu zasebnih uradnikov na Dunaju. Dobro bi bilo, ako zahtevate, naj se Vam vrne že plačane obroke; po zakonu Vam mora penzijski fond izplačati vse te obroke, ako dokažete, da ste brez službe.

F. P. -- Slap. Ako ne more dotična žena izvedeti za naslov svojega moža, katerega so Rusi ujeli na bojišču že 1. 1915 in o katerem je od tedaj izginila vsaka sled, pišite nemudoma v nemškem ali italijanskem jeziku na sledeči naslov: »Croise Rouge, département central pour la recherche des captives Genève, Suisse.« Navedite vse podrobne podatke.

G. P. -- Čepovan. Ako ne dobivate že leto dni nobene penzije od solnograške delavske zavarovalnice proti nezgodam, pritožite se takoj na italijansko poslaništvo na Dunaju (R. Ambasciata), naj intervenira pri gornjem zavodu. Istočasno se pritožite ponovno pri zavarovalnici.

A. B. -- Bovec. Ako se Vam je ustavilo izplačilo invalidne penzije, napravite vlogo na tolminski komisarjat. Priložite prošnji potrebne dokumente posebno zdravniško spričevalo o Vaši trajni 50odstotni invaliditeti.

R. N. v Ajdovščini. Kdor je bil med vojno poškodovan od granate ima kot invalid prvo do penzije, ako ga je pa granata ubila, imajo to pravico vdova in sorodniki, katere je pokojnik vzdrževal. Pravico do penzije nimajo tisti, ki imajo več ko 5000 lir letnih dohodkov.

A. T. v Kožbani. Dunajski odbor za varstvo interesov prebivalcev iz ozemelj, zasedenih po Italiji, je poslal svoji tukajšnji podružnici navodila za zahteve napram bivši avstro-ogrski upravi: V interesu oseb, ki imajo zahteve napram likvidacijski masi bivše avstro-ogrške vojaške uprave, in da se olajša način za uveljavljenje teh zahtev, je odbor za varstvo interesov prebivalcev iz osemelj, zasedenih po Italiji, sestavil na podlagi navodil vojnega ministrstva v likvidaciji tabele, ki bodo na razpolago prizadetih strank: V tabeli A so navodila za predlaganje zahtev glede povrnitve vsakovrstnih predmetov (nepremičnin, strojev, orodja, pohištva, perila itd.), katere so svoječasnó prevzele ali zasegle vojaške oblasti; tabela B velja za zahteve glede vsakovrstnih vojaških dobav; po tabeli C se predlagajo zahteglede realnih vojnih posojil na podlagi zakonov od 26. dec. 1912 in 13. avgusta 1918; po tabeli D se predlagajo zahteve drugačnega značaja, posebno za odškodnine po vojaštvu poškodovanih, nezaseženih predmetov, izvzemši vojne poškodbe v operacijskem ozemlju, za osebne zadeve in vse druge slučaje, ki niso navedeni pod B in C. Prizadete osebe naj se strogo držijo priloženih vzorcev in naj jih vestno izpolnijo, ker se neutemeljene zahteve nikakor ne bodo upoštevale. Prošnje, katere so predložile osebe ali stranke iz Trsta, se dvignejo z novimi vzorci pri podružnici v ulici Montfort 6, III. nadstr., od 9--12; druge prošnje z dežele se uradno pošljejo občinam v svrhu izročitve prizadetim strankam v najkrajšem času. Stranke naj v lastnem interesu čim prej izroče nove prošnje lokalnim podružnicam.

I. S. v Stržišču. Ali bodo davkarje izplačale obresti vojnih posojil, tudi nam ni znano.

Jožefa K. v Kneži. Blagovolite nam natančneje pojasniti na kakšen način se je Vaš mož poškodoval, pri kakšnem delu in kateri dan meseca novembra 1918. Začetkom novembra je bilo vojske že konec, zato se nam zdi čudno, da je bil zaposlen še pri kakšnem vojaškem delu. Komu ste oddali dotične dokumente?

A. S. v Jagerščah. V Vašem slučaju ni mogoče ničesar storiti.

Gospodarske vesti.

Uničujte gosenice na borovcih! Ne samo, da nam je vojna z izstrelki in s plini pokončala premnogo sadnega drevja in naših gozdov, tudi gosenice so v tem pogledu napravile ogromno škodo. Naj omenimo tukaj posebej le Kras, ki se je tako lepo pogozdaval. Kako žalosten pogled na te nasade! Vse suho in velo, ki čaka samo sekire, da podere te žalostne pomnike minule vojne. Kar pa ni še usehlo, je po gosenicah ogroženo, da se posuši in pogine. Zlasti borovi gozdiči so v nevarnosti. Na borovcih visé beli mešički kakor lampijončki. Gre tukaj za gosenice borovega zavirača. Gosenice tega škodljivca se nahajajo zbrane v mešičkih, in zlezajo ob gorkih dneh na veje, kjer prav pridno žrejo borove igle.

Te mešičke je treba z borovcev pobrati, najbolje v hladnih deževnih dneh. Potem morajo biti ti mešički z gosenicami sežgani in ne le poteptani ali pohojeni, kakor se to navadno godi, ker pri tem ostane lahko še veliko gosenic, ki živijo in škodujejo še naprej.

— **Goriška Straža** —
v vsako hišo.

Listnica uprave.

Dar. Za »G. Stražo« je daroval g. Ambrozij Sra-
ka 10 lir.

Cenj. razprodajalce našega lista na deželi vno-
vič in zadnjič opozarjamo, da jim prihodnjič gotovo
ustavimo list, če do takrat ne poravnajo svojih zasta-
reljih računov. Isto velja tudi o nekaterih c. naročni-
kih, ki so list zadnji čas naročili a ne še plačali.

Listnica uredništva. Nadaljevanje članka o »Voj-
ni škodi in rekvizicijah« pride v prihodnji številki.

Enako daljši članek o volitvah v Italiji, ki smo
ga zandij objavili.

Božična številka. Za praznike nameravamo iz-
dati »Goriško Stražo« v večjem obsegu. Da bo to
mogoče, se obračamo do naših rodoljubov za dopi-
se, črtice pesmi, povestice, kakor za večje število in-
seratov.

Za kratek čas.

Moda. Starejša gospa v kratkem krilu, spodobno
oblečeni mladi gospodični: »Vi, gospodična, imate že
16 let? Potem boste pa kmalu smela začeti nositi
kratka krila!«

Nesporazumljenje. Profesor: »Zdaj se pa res ne
morem spomniti, kako se imenuje ta korenina (misli
in tuhta pa se spomni in reče naglo) ... Sassapa-
rilla!« »A vendar, dragi Lojze«, mu pravi žena, »ka-
ko moreš vendar tako preklinjati, če ti ime ne pade
hitro v glavo!«

Dvoumno. »Vaš prijatelj ni samo izvrsten zra-
koplovec, ampak tudi izborni automobilist!« »Ah,
ta nima v glavi družega kakor plin in bencin.«

V gostilni. »Janko, plačaj!« Natakar: »Vi imate
štirideset gramov možgan!«

(Passaporto, passaport). »Kam pa greste, mati?«
»Mislim iti obiskat svojega sina v Idrijo, pa grem, da
mi napravijo -- pasjo torto.« -- »In vi, botra, kam
mislite pa vi?« »Rada bi šla v Tolmin h hčeri, pa
grem pogledat za -- pasjo pot.«

Naše ljudstvo govori pač kakor razume in sliši;
resnica pa je, da iskati passaporto ali passaport je
injšje, kakor zvečiti pasjo torto ali pa hoditi pasjo
pot.

Izdaja konsorcij »Goriške Straže«.
Odgovorni urednik: Josip Vimpolšek.
Tisk »Narodna Tiskarna« v Gorici.

TEDENSKI KOLEDAR.

November.

30. nedelja, 1. adventna, Andrej.

December.

1. ponedeljek, Eligij, Natalija,
2. torek, Bibijana, Paulina,
3. sredo, Frančišek Ksaverij, Lucij;
4. četrtek, Barbara, Peter Zlatoust;
5. petek, Saba, Krišpin,
6. sobota, Miklavž (Nikolaj).

Potrjim srcem naznanjamo vsem so-
rodnikom, prijateljem in znancom pretužno
vest, da se je naš iskreno ljubljani brat

Rafael Murovec

dne 24. t. m. v starosti 24 let ponesrečil
na podgorskem mostu ter utonil v valovih
deroče Soče. — Pogreb se je vršil včeraj,
dne 26. t. m. ob 10. uri predp. na pokop-
ališču v Podgori.

GORICA, dne 25. novembra 1919.

Zalujoči bratje: Karl, Peter, Rudolf in sestra Emilja.

Proda se takoj moderno in dobro
ohranjeno hišno o-
pravo. — Zglasiti se je pri krčmarju Hmeljak-u,
Šempeter pri Gorici.

Nova zaloga

vina, vermoutha, marsale ter več vrst žganja.

Josip Krainich in Evg. Namar
Via S. Antonio 2 (poleg Korna) v Gorici.

Spretna šepkarica za čevlje

se sprejme takoj.

Oglasiti se pri čevljarju **lv. Ussal**, Piazza Grande. 28

O. Bruggnaller Gorica, Via Menache 5.
Velika izbira rakev, umetnih vencev in vseh drugih
pogrebnihi potrebščin. — Delo domače — cene zelo
zmerne. Naročila se izvršujejo točno.

V Podlasi pri Štanjelu

se odda v najem

lepa hiša obstoječa iz kuhinje, 9 sob, kleti (z dvema
prostoroma) 12 oranah njiv, dveh vinogradov in lepim
gozdom. Natančen naslov pove naše upravništvo.

Štev. 302.

RAZGLAS.

Županstvo občine Selo razpisuje

dražbeni oklic

na občinski gozd na stari Lokvi in Govcu. —
Vzklicna cena je 34.000 lir.

Dan JAVNE DRAŽBE bo 14. decembra 1919
ob 11. Pred dražbo se lahko ogleda gozd. Pro-
da se kar je borovcev in iglastega drevja.

ŽUPANSTVO OBČINE SELO, 9. 11. 1919.

Župan: Štefan Frančeskin.

Glavni zastop za goriško, zavarov-
valne družbe proti požaru in streli

„LA FRANCE“

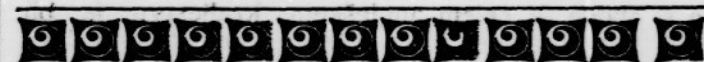
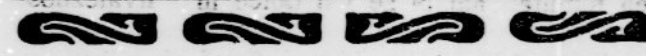
ustanovljena v Parizu 1837.

— in edina zaloga —

KMETIŠKIH STROJEV

: R. BREZIGAR :

Gorica, Via Carducci 19 (v dvorišču).

VABILO

na

občni zbor

Goriške ljudske posojilnice,

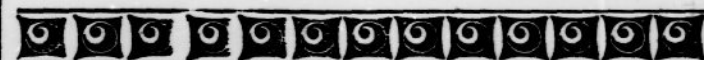
vpisane zadrage z omejenim jamstvom v
Gorici, ki se vrši dne 7. decembra 1919 ob
10 v zadrugihih prostorih Corso Verdi št. 37.

Dnevni red :

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrditev letnih računov za leta 1916, 1917 in 1918.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Raznoterosti.

V GORICI, dne 26. novembra 1919.

Načelstvo.

Občeznana

ZALOGA

istrskega, vipavskega, briskega in
italijanskega

vina

in vsakovrstnega žganja,
(tudi na drobno), vermoutha,
marsale itd. **na debelo.**

CENE BREZ KONKURENCE.

Brata Abuja, Gorica,
Via S. Antonio 4 (poleg Korna).

A. DRUF OVKA

Via Rastello št. 3.

Zaloga usnja in prodajalna črevljarskih potreb-
ščin na debelo in drobno. Priporoča se slav-
nemu občinstvu za obilno udeležbo.

Mizarstvo: Frane Bavčar

SELO pri ČRNIČAH.

Izdeluje vsa mizarska dela. Posebno priporoča
pohištvo za spalnice ild. Napravljaja in obnavlja
okna, vrata, portone itd.

Miha Kozman, Gorica.

27 Via Rastello 27

Bogata zaloga kmetijskih, lesnih — kakor
tudi zaloga hišnih in kuhinjskih potreb-
ščin. Velika izbira krogelj za balincanje,
— steklenih izdelkov in ilnatih posod. —

BRIVNICA

LUDVIK COTER, Gorica, Piazza Grande, Tiro. 17
se priporoča slavnemu občinstvu.

Pristna istrska vina — bela in črna se —
dobivajo na debelo

pri posestniku in trgovcu

G. Ritossa, Karolja pri Montoni (Istra).

Knjigarna **Kat. Tisk. Društva** **Gorica, Montova hiša.**

Zaloga na drobno in na debelo :

Pisarniških in šolskih potrebščin,
Cigaretni papir „Abadie“, „Exelsior“ in
drugi.

Svalčice za cigarete „Abadie“.

Razglednice, Pisemski papir.

Zaloga, Dr. Pečjakov Šolski molitvenik
in Večna molitev pred Jezusom v Zakra-
mentu ljubezni.

Slovenske leposlovne knjige.

Dr. Valjavec, Italjansko slovenski slovar in
Iskravec, Slovensko-italjanski slovar.

Koledar goriških slovencev za leto 1920.

Anton Breščak

velika trgovina s pohištvo vseh vrst
Gorica, Via Carducci 14

Andrej Golja

Gorica — Piazza Grande 22

Prodajalna stekla, potrebščin za kuhinjo. Velika
zaloga rešet, škafov, kadij in raznovrstne
suhe robe.

Zaloga šip, porcelanastega in steklenega blaga
okvirjev za podobe in zrcala

Anton Koren,
Gorica, Via Carducci 4

PETER GRUDEN

Gorica - Piazza Grande 6 - Gorica

Priporoča svojo zalogo najboljših vin in mešanega
blaga. Postrežba točna in solidna. Po okolici
tudi na dom.

Fotograf A. JERKIČ

TRST, ul. ROMA 24,
GORICA, Corso VERDI 36
na dvorišču